

Bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ ở Trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải

Mạc Văn Quang*

* Khoa Công nghệ thông tin, Trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải

Received: 16/04/2024; Accepted: 26/04/2024; Published: 15/5/2024

Abstract: *Fostering scientific research capacity for young lecturers at the University of Transport Technology is an activity that directly contributes to developing creative thinking, fostering scientific research skills and experience, and helping lecturers Children complete their school work. Successfully complete the tasks of education - training and scientific research. This article presents perspectives on fostering scientific research capacity for young lecturers at the University of Transport and Communications and proposes some solutions to implement this content.*

Keywords: *Scientific research capacity, young lecturer, University of Transport Technology.*

1. Đặt vấn đề

Bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải là hoạt động trực tiếp góp phần phát triển tư duy sáng tạo, bồi dưỡng kỹ năng, kinh nghiệm nghiên cứu khoa học, giúp giảng viên trẻ hoàn thành tốt nhiệm vụ giáo dục - đào tạo và nghiên cứu khoa học, đồng thời là cơ sở hình thành các phẩm chất cần thiết của người giảng viên, góp phần tạo nguồn cán bộ khoa học của Nhà trường trong tương lai.

Thời gian qua, nhận thức rõ vị trí, vai trò, tầm quan trọng của bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải, Đảng uỷ, Ban Giám hiệu, Hội đồng khoa học của Nhà trường, các khoa chuyên môn đã đề cao trách nhiệm, có nhiều chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ sát thực, hiệu quả. Thời gian tới, phát triển giáo dục - đào tạo và khoa học công nghệ trở thành động lực then chốt để phát triển đất nước nhằm: Tiếp tục đẩy mạnh phát triển nguồn nhân lực, nhất là nhân lực chất lượng cao, trọng tâm là hiện đại hóa giáo dục, nâng cao chất lượng đào tạo để đáp ứng yêu cầu phát triển trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng.

Giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải là một bộ phận quan trọng trong đội ngũ giảng viên của Nhà trường, đây là những người trẻ về tuổi nghề, tuổi đời, chưa có nhiều kinh nghiệm trong hoạt động giảng dạy, nghiên cứu khoa học, kinh nghiệm cuộc sống, vốn kiến thức về lý luận và thực tiễn hoạt động sư phạm chưa nhiều, đặc điểm

tâm lý sư phạm chưa ổn định, kinh nghiệm sư phạm và nghiên cứu khoa học còn thiếu. Song, họ là những người có lòng nhiệt huyết, có sức trẻ, tinh thần ham học hỏi, thích tiếp thu cái mới đặc biệt trong lĩnh vực khoa học, công nghệ thông tin.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Năng lực và năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải

Theo từ điển tiếng Việt: “Năng lực là khả năng, điều kiện chủ quan hoặc tự nhiên sẵn có để thực hiện một hành động nào đó. Năng lực là phẩm chất tâm lý và sinh lý tạo cho con người khả năng hoàn thành một loại hoạt động nào đó với chất lượng cao”. Mặt khác, năng lực là trình độ thực tế, là khả năng chủ quan của con người, hoặc tổ chức người trong hoạt động và được đánh giá thông qua kết quả hoạt động thực tiễn. Có thể hiểu năng lực của mỗi người là kết quả của quá trình hiểu biết và hành động. Trong đó, hiểu biết là biểu hiện của tri thức, là cơ sở hình thành năng lực của mỗi người; hành động biểu hiện ở kỹ năng và khả năng hành động; kết quả hành động là thước đo đánh giá năng lực của mỗi người trong thực tiễn. Nếu tách rời hoặc tuyệt đối hoá bất kỳ yếu tố nào đều không thể định nghĩa một cách khoa học về năng lực. Vì vậy, năng lực là khả năng thực hiện thành công hoạt động trong một hoàn cảnh nhất định nhờ sự huy động tổng hợp những tri thức, kỹ năng và các thuộc tính, năng lực của cá nhân được biểu hiện qua phương thức và khả năng hoạt động của cá nhân đó khi giải quyết các vấn đề thực tiễn cuộc sống.

Nghiên cứu khoa học là hoạt động khám phá, phát hiện, tìm hiểu bản chất, quy luật của sự vật, hiện

tự nhiên, xã hội và tư duy; sáng tạo giải pháp nhằm ứng dụng vào thực tiễn. Tức là, nghiên cứu khoa học dựa vào việc ứng dụng các phương pháp khoa học để phát hiện ra những cái mới về bản chất sự vật, về thế giới tự nhiên và xã hội, và để sáng tạo phương pháp và phương tiện kỹ thuật mới cao hơn, giá trị hơn. Hoạt động nghiên cứu khoa học được phân loại tùy lĩnh vực học thuật và ứng dụng, nghiên cứu khoa học là một tiêu chí được sử dụng rộng rãi trong đánh giá vị thế của các cơ sở học thuật. Do đó, năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải là khả năng huy động tri thức lý luận, kỹ năng và kinh nghiệm thực tiễn hoạt động xã hội, hoạt động sư phạm, sử dụng phương pháp nghiên cứu khoa học để giải quyết thành công một nhiệm vụ khoa học, một công trình khoa học cụ thể.

Như vậy, năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải là sản phẩm tổng hợp, sự kết tinh của cả tri thức, trình độ tư duy, kỹ năng, kinh nghiệm và phương pháp nghiên cứu của từng giảng viên trẻ ở các khoa chuyên ngành. Năng lực nghiên cứu khoa học là một trong những yếu tố không chỉ nâng cao chất lượng giảng dạy, rèn luyện tác phong nghiên cứu cho giảng viên trẻ ở nhà trường mà còn góp phần nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo của từng khoa chuyên ngành. Nghiên cứu khoa học là quá trình sáng tạo, tích lũy kiến thức, kinh nghiệm để giúp từng giảng viên trẻ hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao, đồng thời từng bước hình thành, phát triển, hoàn thiện những phẩm chất và bản lĩnh cần có của nhà khoa học trong tương lai.

2.2. Một số giải pháp bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải

2.2.1. Nâng cao nhận thức của các chủ thể về vai trò, sự cần thiết phải bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ

Đây là giải pháp cơ bản nhằm tạo cơ sở, tiền đề, góp phần quyết định chất lượng bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải. Theo đó, đây là hoạt động có mục đích, có tổ chức, sự chủ động tự giác của các chủ thể, nhất là giảng viên trẻ nên quá trình bồi dưỡng chủ thể phải có nhận thức đúng đắn về hoạt động bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ của nhà trường. Trong đó, các chủ thể, đặc biệt trong đó cấp ủy chỉ bộ, Ban Giám hiệu, Hội đồng trường, Hội đồng khoa

học nhà trường, các khoa chuyên môn, các Phòng, Ban chức năng là những chủ thể và lực lượng tham gia, quyết định phương hướng, nội dung, hình thức, biện pháp bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của cho giảng viên trẻ ở trường Đại học Công nghệ Giao thông Vận tải. Do đó, bồi dưỡng chỉ đạt kết quả khi các chủ thể, các lực lượng bồi dưỡng có sự thống nhất cả về nhận thức và trách nhiệm trong hành động.

Theo đó, Cấp ủy chỉ bộ, Ban Giám hiệu, Hội đồng trường, Hội đồng khoa học nhà trường, các khoa chuyên môn, các Phòng, Ban chức năng cần tham gia bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trong Nhà trường cần nhận thức một cách đầy đủ, sâu sắc về vai trò, tầm quan trọng của nhiệm vụ nghiên cứu khoa học; bởi đây là một nhiệm vụ cơ bản thường xuyên, vừa là mục tiêu, vừa là yêu cầu để không ngừng nâng cao trình độ, kiến thức, hoàn thiện những phẩm chất, năng lực cần thiết của đội ngũ giảng viên trẻ trong thực hiện nhiệm vụ giảng dạy, tham gia nghiên cứu khoa học và thực hiện các nhiệm vụ khác. Vì vậy, bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ chính là một nhiệm vụ đang góp phần quan trọng quyết định đến chất lượng giáo dục - đào tạo và nghiên cứu khoa học của Nhà trường đáp ứng những yêu cầu đòi hỏi trong tình hình mới.

2.2.2. Đổi mới nội dung, vận dụng linh hoạt, sáng tạo các hình thức, biện pháp bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ

Đây là giải pháp quan trọng, trực tiếp quyết định đến quá trình triển khai, tổ chức thực hiện và chất lượng bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ ở Nhà trường. Bởi vì, công tác giáo dục - đào tạo và nghiên cứu khoa học là hai hoạt động có mối quan hệ hữu cơ, hai nhiệm vụ cơ bản chiến lược của Nhà trường. Vì vậy, cần đổi mới nội dung, vận dụng linh hoạt, sáng tạo các hình thức, biện pháp bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ ở Nhà trường là yêu cầu khách quan phù hợp với xu thế và yêu cầu thực tiễn trong giai đoạn hiện nay.

Theo đó, cần tập trung bồi dưỡng năng lực phát hiện vấn đề nghiên cứu, xác định mục tiêu, lựa chọn đúng đối tượng, phạm vi, khách thể, vừa là nội dung, vừa là yếu tố rất quan trọng trong khâu đầu tiên giúp cho giảng viên trẻ phát hiện vấn đề mình cần nghiên cứu, khả năng tiếp cận, hướng giải quyết vấn đề, từ đó xác định được khả năng làm việc tự lực, độc lập, làm việc theo nhóm trong quá trình nghiên cứu khoa học. Vì thế, đổi mới nội dung bồi dưỡng cần làm sao

cho giảng viên trẻ tiếp tục nắm chắc các vấn đề cơ bản của hoạt động nghiên cứu khoa học như: Nghiên cứu cơ bản, nghiên cứu ứng dụng, nghiên cứu triển khai; lĩnh vực nghiên cứu trong khuôn khổ đề tài các cấp,... Mạnh dạn giao đề tài các cấp, giáo trình, viết sách tham khảo, đặt các bài viết các tham luận tham gia hội thảo khoa học các cấp,... cho giảng viên trẻ, song khuyến khích đội ngũ cán bộ khoa học, giảng viên có học hàm, học vị thực hiện cùng, để kèm cặp, bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ, đây chính là hình thức, biện pháp hiệu quả vừa để nâng cao dần trình độ chuyên môn, tiếp tục tích lũy tri thức, vừa là hình thức biện pháp truyền thụ những kinh nghiệm hay về kỹ năng, phương pháp nghiên cứu khoa học cho giảng viên trẻ đáp ứng với yêu cầu thực tiễn.

2.2.3. Phát huy tính tích cực tự bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ

Đây là giải pháp có ý nghĩa cấp thiết, có tính quyết định trực tiếp tới kết quả bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ ở Nhà trường. Bởi vì, hiệu quả bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ là kết quả tổng hợp của nhiều yếu tố. Theo đó, quá trình tự học tập, tự bồi dưỡng vừa là chủ thể vừa là đối tượng, họ vừa là người tích cực, chủ động đề ra kế hoạch, nội dung chương trình, mục tiêu, phương hướng, biện pháp thực hiện. Chất lượng tự học tập, tự bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của họ là kết quả của sự tác động biện chứng giữa các yếu tố khách quan với sự phát huy nội lực chủ quan của chính họ. Trong đó, các yếu tố khách quan dù có tác động mạnh mẽ đến đâu cũng không đạt được hiệu quả, nếu không có ý chí quyết tâm cao từ nội lực của từng cá nhân trong quá trình tự học tập, tự bồi dưỡng. Đây chính là quá trình biến đào tạo, bồi dưỡng thành quá trình tự đào tạo, bồi dưỡng. Ý thức tự giác, tích cực, chủ động, sáng tạo trong tự bồi dưỡng, rèn luyện của giảng viên trẻ càng cao, thì chất lượng bồi dưỡng càng được nâng lên, năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ của Nhà trường không ngừng được củng cố, phát triển và hoàn thiện.

Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của giảng viên trẻ trong tự bồi dưỡng nâng cao năng lực nghiên cứu khoa học phải đạt được yêu cầu: Phát huy được vai trò gương mẫu của người thầy trong mỗi giảng viên trẻ; khơi dậy được tính tích cực, chủ động, tự giác, ham học hỏi, phấn đấu vươn lên không ngừng để đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của nhiệm

vụ. Lựa chọn nội dung tự học tập, tự bồi dưỡng năng lực nghiên cứu cho phù hợp, thiết thực, sát với chức trách nhiệm vụ được giao, bổ sung được những mặt còn thiếu còn yếu của bản thân. Giảng viên trẻ phải có nhận thức đầy đủ những yêu cầu phát triển của nhiệm vụ giáo dục - đào tạo và nghiên cứu khoa học của Nhà trường; hình thành cho bản thân một nhu cầu phát triển và hoàn thiện phẩm chất đạo đức, trình độ năng lực toàn diện, từ đó hình thành và phát triển nhu cầu tự học tập, tự bồi dưỡng, chuyển những đòi hỏi khách quan của việc nâng cao năng lực nghiên cứu khoa học đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ nghiên cứu khoa học trở thành động lực mạnh mẽ ở chính bên trong. Có như vậy, nhu cầu tự học tập, bồi dưỡng nâng cao năng lực nghiên cứu mới tạo thành động cơ phấn đấu vươn lên hình thành người giảng viên mẫu mực, toàn diện, xây dựng bản lĩnh, nhân cách của một cán bộ khoa học trong tương lai.

3. Kết luận

Bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ ở Trường Đại học Giao thông Vận tải là việc làm cấp thiết, nhằm nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học và giáo dục đào tạo của Nhà trường. Thời gian qua, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng ủy, Ban Giám hiệu Nhà trường, việc bồi dưỡng năng lực nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ ở Trường Đại học Giao thông Vận tải, các khoa giáo viên, các cơ quan chức năng đã tích cực triển khai thực hiện có hiệu quả. Tuy nhiên, bên cạnh đó vẫn tồn tại những hạn chế nhất định cần tập trung tháo gỡ. Để làm được điều đó, cần thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp, trước hết phải nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể; đổi mới nội dung, hình thức phương pháp tiến hành và đặc biệt là phát huy vai trò tự bồi dưỡng của giảng viên trẻ.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam, *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”*, Hà Nội, 2013.
2. Bộ Chính trị, *Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27 tháng 9 năm 2019 “Về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư”*, Hà Nội, 2019.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.